

Keski-Suomen lasten, nuorten ja perheiden erityispalvelumalli työryhmän kokous

Aika Torstai 17.3.2016 klo 13.00–15.30

Paikka TIETOTALO, VOUTISALI
Kilpisenkatu 1, 40100 Jyväskylä, tel. (014) 615 775

Läsnä Suvi Eskelinen, Raili Haaki, Marja Heikkilä, Virve Hongisto, Rauha Howe, Päivi Kalilainen, Saara Keränen, Johanna Kiili, Maarit Kinnunen, Ulla Kuittu, Marjo Kuronen, Anneli Kuusinen, Pia Lahtinen, Mika Lappalainen, Laura Linnamaa, Johanna Moilanen, Kirsi Mustonen, Petri Oinonen, Päivi Paavilainen, Raija Pirttimaa, Paula Pollari-Urrio ja Anne Seppälä

Esityslista

1. Kokouksen avaus

Petri Oinonen avasi kokouksen ja toivotti läsnäolijat tervetulleeksi.

2. Läsnäolijoiden toteaminen ja esittäytyminen

Käytiin läpi esittäytymiskierros.

3. Työryhmän järjestäytyminen - puheenjohtajan ja sihteerin valinta

Valittiin puheenjohtajaksi Petri Oinonen ja sihteeriksi Marja Heikkilä.

4. Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi, kokouksen aikataulu

Hyväksyttiin esityslista.

5. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen, sekä johtopäätökset ryhmätyöskentelyn tuloksista

Hyväksyttiin johtopäätökset ja lisättiin sinne yhteisen kielen merkitys (dia nro 3/21)

Käytiin läpi Oikeusasiamiehen toimiston esittelijäneuvoksen Tapio Rädyn huomiot lasten ja perheiden palveluiden ongelmista (dia nro 4/21)

6. Kuulumiset lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman ohjausryhmästä 16.3.2016

Petri esitteli kärkihankkeen edellisen kokouksen aineistoa (diat 5 – 13/21)

7. Tavoitteen kertaaminen

- Käytiin keskustelua palvelumallista (diat 14–15/21) ja tarkennettiin sitä edelleen. Keskusteltiin avoimet, yhteiset palvelut termistä. Osa palveluista perustuu kuitenkin palvelutarpeen arviointiin. Maakunnalliset erityispalvelut: sijaishuoltoyksikkö, ensi- ja turvakoti, sijaishuolto, mielenterveystyö – millä tasolla, millä termeillä ilmaistuna mikin on? Vaatii vielä pohdintaa. Samoin mietittiin aikuissosiaalityötä; kuuluuko se mukaan ja jos kuuluu niin mikä on sen paikka?

8. Täydennykset ja kommentit Keski-Suomen lasten, nuorten ja perheiden erityispalvelumalliin versio 1.0

Työryhmä jakautui kolmeen pienryhmään, jotka työstivät seuraavia kysymyksiä:

Ryhmä 1 - Erityistason palveluiden tarjoaminen peruspalveluissa - konsultaatio- ja yhteistyömuodot:

- Mitkä ovat tarpeet arjen työssä – millaista erityisosaamista tarvitaan peruspalveluissa?
- Toteutus ja keinot: miten erityisosaaminen viedään perustasolle?
- Olemassa olevat toimivat mallit ja käytännöt?
- Uudet ideat ja mallit jotka tulisi ottaa käyttöön?

Ryhmä 2 - Sähköiset palvelut/järjestelmät – Konsultaatio- ja yhteistyömuodot

- Mitä toimivia sähköisiä palveluita meillä on?
- Minkälaisia sähköisiä palveluita tarvitaan, mitkä ovat sähköisten palveluiden mahdollisuudet?

Ryhmä 3 - Tutkimus, koulutus ja kehittäminen

- Kuinka tieto välittyy kahteen suuntaan – osaamis- ja tukikeskuksesta kentälle, kentän tarpeista tutkijoille, kehittäjille ja kouluttajille?

Pienryhmien pohdinnat kysymyksistä, joita muilla oli mahdollisuus kommentoida, olivat seuraavanlaisia:

Ryhmä 1 - Erityistason palveluiden tarjoaminen peruspalveluissa - konsultaatio- ja yhteistyömuodot:

Ryhmä yksi näki, että ennaltaehkäisevää työtä tapahtuu monella tasolla. Perustasolla olisi tärkeää tarjota kaikille lapsille ja nuorille esim. turvataitoja ja näin parantaa heidän omia kykyjään selviytyä. Kun yksilöiden omat kyvyt selviytyä eivät riitä, tullaan puhtaasta ennaltaehkäisevästä työstä eri-

tyisen tuen tasolle, jossa ammattilaiset tekevät arvioita. Esim. neuvola mielletään ennaltaehkäisevää työtä tekeväksi, mutta sen työn luonne on erilaista, liittyen arviointiin ja tunnistamiseen. Arvioinnin ja seulonnan lisäksi tarvittaisiin kykyä tukea sekä resursseja tukemiseen. Perustasolle pitäisi pystyä tarjoamaan tukea ja näin lisätä perustason työntekijöiden sietoa sekä mahdollisuuksia pärjätä haasteellisten tapausten kanssa. Tätä kautta päästäisiin myös poislähtämisen kulttuurista.

Eriyisen tuen tasolla pulmaksi nähtiin se, että kaikilla on omat prosessit. Näistä pitäisikin koota yhteinen ongelman määrittely ja yhteinen prosessi jossa lapsi, nuori ja perhe olisivat mukana. Näin lisättäisiin esim. asiakkaiden sitoutumista. Oleellista on että prosessi olisi selkeästi jollakin johdettavana ja sen ympärillä olisi tiimi/yhteisö tukena. Esim. vauvan syntyessä ja pikku lapsi vaiheessa neuvolatyötä pitäisi tukea ja perheisiin tehtävään työhön olla resursseja. Perheneuvola voisi olla konsultaatiota ja työnohjausta antava taho varhaiskasvatukseen, kouluille ja terveystieteiden neuvolaan. Myös vanhemmille pitäisi olla mahdollisuus konsultointiin. Ryhmä toi esille Äänekosken hyvät kokemukset ”ilmiöpohjaisesta konsultaatiosta”, jossa pyritään ehkäisemään lastensuojelu asiakkuuksia puuttumalla perustasolla esiintyviin ilmiöihin moniammatillisesti.

Ryhmä 2 - Sähköiset palvelut/järjestelmät – Konsultaatio- ja yhteistyömuodot

Ryhmä kaksi listasi seuraavia toimivia sähköisiä palveluita:

- Sähköiset kalenterit
- Ajanvarauskirjat - työntekijöiden ajanvaraus, asiakkaille tarkoitetut sähköiset ajanvaraukset
- Takaisinsoitto –palvelu
- Tekstiviestimistutukset
- Hyvis palvelut (etukäteen saatavat lomakkeet)
- Toimeentulohaut
- Itsehoito-ohjelmat
- Sähköisesti tehtävät testit
- Etäyhteyden kautta asiointi
- Jyväskylän palautekanavat
- Perheneuvolan sähköpostineuvonta
- Ota kantaa –palvelut,
- Mobiilipohjaiset palvelut (I family)
- Perhekompassi
- Lync - etäyhteydet

Ryhmä kaksi listasi seuraavia sähköisiä palveluita joita tarvitaan:

- Virka-ajan ulkopuolinen asiointi – 24/ -ajanvaraus, yhteydenotto-pyyntöjen jättäminen
- Videoklipit kirjallisten ohjeiden lisäksi
- Videovälitteinen konsultointi
- Ohjaus ja neuvonta –chat
- Moniammatilliset kokoukset etäyhteydellä
- Robotit?
- Omien terveystietojen kirjaaminen sähköisiin ohjelmiin – oman näkemyksen kirjaaminen

Ryhmä 3 - Tutkimus, koulutus ja kehittäminen

Ryhmä kolme mietti kuinka tieto välittyy kahteen suuntaan – osaamis- ja tukikeskuksesta kentälle, kentän tarpeista tutkijoille, kehittäjille ja koulutajille?

Ryhmä totesi, että kyse ei ole vain tiedon välittymisestä vaan siitä mikä on maakunnallisen osaamis- ja tukikeskuksen rooli ja tehtävät ja miten se toimii tiiviissä yhteistyössä eri käytännön toimijoiden, palveluita tuottavien organisaatioiden, kuntien mutta myös tutkimuksen ja koulutuksen organisaatioiden kanssa. Osaamis- ja tukikeskuksesta ei saa muodostua erillistä saarekettä irrallaan käytännöstä vaan keskus, jossa tutkimus, osaamisen kehittäminen, koulutus ja moniammatillinen kliininen työ erityisesti vaikeiden, erityisosaamista edellyttävien asioiden/asiakkaiden osalta nivoutuvat toisiinsa ja joka vastaa alueensa/maakuntansa osaamisen kehittämisestä ja ylläpitämisestä. Myös alan perus- ja täydennyskoulutus (käytännön opetus) tulisi kytkeytyä tehtäviin erityisesti vaativan asiakastyön koulutuksen osalta. Lisäksi tiedontuotanto tulisi olla kiinteästi osa keskuksen toimintaa, tiedonkeruu alueelta ja sen tuottaminen alueen eri toimijoiden tarpeisiin (sähköiset järjestelmät).

Maakunnallisen osaamis- ja tukikeskuksen toiminnallista mallia voisi hakea olemassa olevista tai aiemmin esitetyistä malleista ja organisaatioista:

- Lakkautettu Keski-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikkö
- ”Mini-THL” (sillä erotuksella, että tutkimus- ja kehittämistyöhön tulee liittyä kliininen työ, vrt. lääketiede ja psykologia)
- Niilo Mäki – instituutti
- Aulikki Kananojan EVO-raportissaan (2013) esittämä ”Yliopistollinen sosiaali- ja terveyskeskus” (joka Kananojan esityksen mukaan toimisi sosiaalityön käytännön opetuksen ja tutkimuksen kiinnekohtana). Yhdessä yliopiston kanssa se toimisi uusien, tutkimukseen perustuvien käytäntöjen kokeilijana, menetelmien kehittäjänä sekä innovaatioiden kehittäjänä ja testaajana.)
- Helsingissä toimivat Heikki Waris ja Mathilda Wrede instituutit
- THL:ssä on myös suunnittelussa kansallinen lastensuojelun kehittämis-klinikka ja kehittämistyön kansallinen koordinaatio, jossa kansallisen tason kehittämisprosessi työryhmineen ja alueelliset kehittäjäverkot. Sosiaalialan osaamiskeskuksille on hahmoteltu alustavissa suunnitelmissa kehittämistyötä tukevan asiantuntijan ja alueellisten verkostojen kokoajan rooli. Tätä kokonaisuutta suunnitellaan siis LAPE-muutosohjelmaan liittyväksi. Resurssit ovat vielä auki.

Ryhmä oli keskustellut siitä, mikä olisi Maakunnallisen osaamis- ja tukikeskuksen suhde CampusFI – hankkeen piirissä kehiteltävään yhteistyöhön? Keskustelussa oli ollut myös se mikä on osaamis- ja tukikeskuksen paikka palvelujärjestelmässä - järjestäjä vai tuottaja? Ryhmä oli miettinyt, että mikäli osaamis- ja tukikeskuksen kehittämiseen haetaan pilottina rahoitusta, niin sen jälkeen sille olisi järkevää hakea Akatemian strategista rahoitusta. Lapsivaikutusten arviointi tulisi myös tehdä itse hankkeessa. Hankintoihin liittyvä osaaminen, juridinen osaaminen, lapsen perusoikeuksien näkökulma ja kokemusasiantuntijuus olisi tärkeää olla osaamis- ja tukikeskuksessa. pohdintaa oli käyty siitä mikä on järjestöjen rooli Osaamis- ja tukikeskuksen toiminnassa?

Ryhmä näki, että Osaamis- ja tukikeskukseen tulee sijoittaa omia tutkimusvirkoja/-toimia. Sen tutkimustoiminta ei voi olla pelkästään ulkoisen lyhytaikaisen tutkimusrahoituksen varassa. (Sosiaalihuollon tutkimus-EVO?) Ryhmä ehdotti, että Osaamis- ja tutkimuskeskus (OTK), Yliopisto ja AMK perustaisivat vähintään yhden yhteisen professuurin - ”käytäntöprofessori”, sosiaalityön/lastensuojelun tutkimus, perhetutkimus, lapsuustutkimus -, jossa tehtävässä tutkimus ja kliininen työ yhdistyisivät. Lisäksi keskuksessa voisi olla kehittäjä-/tutkijasosiaalityöntekijöitä.

9. Muut mahdolliset asiat

Kirsi Mustonen kertoi tulevasta koulutuksesta 30.5.2016 (diat 19–20/21). Koulutuksen aiheina ovat *Moniammatillinen ongelmanmäärittely ja hoitosuunnitelma*, sekä *Mentalisaatiota vahvistava työskentely lasten ja perheiden mielenterveystyössä*. Paikkana on Keskussairaala, luentosali 1. Ilmoittautuminen: minna.nattinen@ksshp.fi

10. Seuraava työryhmän kokous, jatkosta sopiminen

Seuraava kokous pidetään perjantaina 27.5.2016 klo 13.00–15.30. Paikana on Sokos Hotel Alexandra, Hannikaisenkatu 35, 40100 Jyväskylä, tila Kansleri 2.

11. Kokouksen päättäminen

Kokous päättyi klo 15.35.